

Československý týdeník - Evropské vydání Tschechoslovakische Wochenzeitung - Europäische Ausgabe

AMERICKÉ LISTY: Vychází každý pátek • Vydává a tiskne: Universum Sokol Publ. • Vedoucí redaktor: Josef Martínek • Evropský redaktor: Miroslav Fišera • Adresa redakce: AL, Postfach 3, 8027 Zürich
Roční předplatné S. Fr. 50.00.

AMERICKÉ LISTY: Erscheint jeden Freitag • Herausgeber: Universum Sokol, Publ. Chefredakteur: Josef Martínek • Redakteur für Europa: Miroslav Fišera • Anschrift der Redaktion: AL, Postfach 3, 8027 Zürich • Abonnement: S. Fr. 50.00 (jährlich).

GEGRÜNDET 1874 (New Yorkské Listy) • MONTAG, den 10. DEZEMBER 1973 • POSTFACH, 3, 8027 ZÜRICH, (SCHWEIZ) Nr. 49 • PREIS S. FR. 1.00

Něco o "Východní integraci"

Celosvětový integrační trend zasahuje po svém také východní Evropu. Prvním předpokladem spolupráce tzv. Rady vzájemné hospodářské pomoci je samozřejmě její výhodnost pro Sovětský svaz, který v tomto ohledu nechová žádné charitativní city vůči svým satelitům. Nutná modernizace průmyslu a komplikovanější výrobní postupy jsou dalším podnětem integrace, která je na určitém stupni dělby práce nezbytností. Proto se z podnětu Moskvy zakládají mezinárodní organizace v různých průmyslových oborech, především strojírenských. Tak už vznikl východoevropský "koncern" pro výrobu zařízení atomových elektráren (Interatominstrument), připravuje se podobná organizace pro výstavbu těchto elektráren a stejné společnosti v oblasti elektrotechnického průmyslu (Interelektro) a ve výrobě techniky pro textilní a pleťářský průmysl (Intertextilmaš). Jak je patrné, jsou všechny zkratky zaváděných organizací odvozeny z ruštiny. Komplexní součinnost se dále předpokládá v základních oborech chemického průmyslu, především petrochemie, výroby plastických hmot a dalších odvětví. Kromě koordinace výroby přijal výkonný výbor Rady také celou řadu závazných předpisů pro všechny východoevropské státy při společných montážních a stavebních pracích, jakož i zásady prodejních podmínek. Na nedávném zasedání Rady bylo projednáváno i úzké sepětí pětiletých plánů na období 1976-80. Předpokládá se v nich 90 témat spolupráce. Čs. zástupce ve výkonném výboru Hamouz jako o společných akcích všech zemí hovořil o společné výstavbě kombinátu na těžbu a výrobu asbestu v sovětském Kijambajevu — dále závodu na získávání železa v Kurské magnetické anomálii. I na těžbu barevných kovů a na stavbu dalšího sovětského plynovodu musejí přispívat všechny země Rady vzájemné hospodářské pomoci. Stejný podíl pla-

tí i investicím na výstavbu dálkového elektrického vedení o vysokém napětí (750 KV).

Už pro probíhající pětileté plány uzavřelo jen Československo několik dohod o specializaci výroby. V zemích RVHP se podle těchto dohod vyrábí celkem 1450 druhů strojírenských výrobků. ČSSR se z toho podílí na výrobě 318 typů strojů a zařízení. Zatím nejzávažnější specializační úkol připadá Tatře Kopřivnice, která — ve spolupráci s mnoha jinými subdodavateli — má vyrábět 37 procent celkové výroby nákladních automobilů; konkrétně jde o nákladňák o výkonu 12 tun a více se vzduchem chlazeným motorem. V oboru obráběcích strojů se má Československo specializovat na stavebnicové stroje a automatické linky na opracování základních částí motorů a převodových skříní. Kromě těchto obecných smluv má ČSSR i dvoustranné dohody: se SSSR o výrobě tkacích stavů, s NDR o společném strojním systému na stavbu silnic a dálnic, jakož i o výrobě obalového skla a skleněných vláken, s Polskem o výrobě elektronických měřicích přístrojů, laboratorních potřeb a litinových rour, s Jugoslávií o výrobě praček a chladniček.

Na papíře vypadá toto velkorysé plánování imponantně. Zdá se, že centrálné dirigované hospodářství, jak se ve východní Evropě praktikuje, by právě integračnímu procesu mělo napomáhat bez problémů. Dosavadní zkušenosti však tuto domněnku nedokazují. Právě naopak: potlačení národních zájmů a podcenění tržních zákonů — které z komplexu otázek nelze vyloučit, podvazuje schopnost národních hospodářství jednotlivých zemí dostát shora stanoveným úkolům. Nakonec to vždycky dopadne tak, že po intervenci politických míst z Moskvy se udělá stejně to, co potřebuje "velký přítel". Ať to odpovídá měřítkům hospodárnosti nebo ne. LZ

Nad troskami 'roku Evropy'

Letošní rok, jenž se měl, podle výroku dnešního zahraničního ministra Spojených států stát "rokem Evropy", (Dr. Henry Kissinger mu dal toto pojmenování v dubnu u příležitosti vyhlášení svého návrhu na "novou Atlantickou chartu"), pomalu končí zasypán troskami nadějí. Ted',

OSTPOLITIKA ZA KAŽDOU CENU?

Skoro neuvěřitelná zpráva přichází z Bonnu: rozhodnutí západoněmeckého kancléře Willyho Brandta uzavřít s Československem diplomatické styky je tak silné, že se hodlá vzdát jakékoli diskuse o otázkách zastupování západoberlínských právních těles svou vládou. Tento bod totiž se stal už po třetí překážkou podepsání vzájemné smlouvy mezi Prahou a Bonnem. Nyní ju určeno další, prý definitivní datum Brandtovy návštěvy Prahy — 11. a 12. prosinec. Plně rozhodnutí o onom zastupitelském problému bude však, podle zasvěcených informací učiněno teprve v Moskvě, přímo mezi Brandtem a Brežněvem, někdy počátkem příštího roku.

POMPIDOU DRÁŽDÍ MOSKVVU

Jak známo, kamarádství mezi Francií a Sovětským svazem bylo poslední dobou dosti tuhé, prezident George Pompidou byl dokonce jediný západní státník, který kdy byl "poctěn" dovolením navštívit odpalovací rampu sovětských sputníků někde ve Střední Ásii. Nyní začíná toto přátelství dostávat trhliny. Sovětský tisk, aniž jmenoval přímo francouzské, ho prezidenta, obouvá se silně do "jistých francouzských politických kruhů", které volají po tom, aby se Západní Evropa sjednotila k vytvoření pevného obranného systému proti eventuálnímu sovětskému nebezpečí. Celý svět ví, že toto je plán, s nímž poslední dobou velmi intenzivně vystupuje právě osobně prezident Pompidou.

několik týdnů před tím, než mu bude kalendářně odzvozněno, scházejí se představitelé západoevropských států, aby z popela vyhrabali a pokusili se spravít, či oživit jednak své vztahy ke Spojeným státům, jednak svou cestu k vzájemné jednotě, v níž, jak víme už od Svato-pluka, je síla.

Oba tyto úkoly nenabízejí mnoho optimismu: naftová krize, jejímuž zmenšování zatím nic nenavěšuje, naopak, je zkomplikovala, snad na nedohledně dlouho. Ministři zahraničí a financí devíti zemí Evropského hospodářského společenství se sešli v těchto dnech v Bruselu, aby se poradili o tom, jak přimět arabské státy k zrušení naftového embarga. Hodlají také hledat a pokud možno nalézt způsob, jak potlačit všeobecnou osmiprocentní inflaci, a, do třetice, jak zabezpečit větší úspěch nynějšímu druhému stádiu svého úsilí o společnou hospo-

dářskou a monetární jednotu, — když první stádium nijak úspěšné nebylo.

Podle střízlivých odborníků však tato schůze ministrů sotva učiní víc nežli, že všechny ty problémy předá vrcholné evropské konferenci, která se v nejbližších dnech sejde v Kodani.

A ještě jedna ministerská schůzka se chystá: ministři obrany západoevropských zemí se sejdou v hlavním stanu NATO, aby projednali urgentní návrh Francie (která přítomna nebude!) na vybudování vlastního, společného a na Americe příliš nezávislého obranného systému. Této schůzky se — jako host — zúčastní také zahraniční ministr USA, Henry Kissinger. Tak zvolna a ve skoro horečné západoevropské činnosti, povzbuzené akcemi náhle probuzených Arabů, končí "rok Evropy", který měl být časem rostoucí důvěry, bezpečnosti, vzájemného respektu a celkového uklidnění...

Telegraficky ze světa

Krátký a vůbec pochybný vietnamský mír dostává povážlivě trhliny. Severovietnamci, Jihovietnamci, Kambodža, Vietnam, to všechno je v neklidu, propukají větší i menší boje, "hlídači" míru z OSN se stávají pouhými diváky. • Prestože Rádio Svobodná Evropa a Rádio Svoboda dostaly kongresem schválený obnos 45 milionů dolarů na pokračování ve své činnosti, dochází ve Svobodné Evropě k propouštění. Z newyorské ústředny bylo propuštěno pětapadesát z tamních šestaosmdesáti zaměstnanců. Propouštět se bude také v mnichovské ústředně. Počet vysílacích hodin však se nezmenší. • Rumunský muž číslo jedna, Nicolae Ceausescu přijel do Washingtonu na oficiální návštěvu. Účelem je získat doložku nejvyšších výhod, celkově rozšířit vzájemný obchod se Spojenými státy a vůbec ještě zlepšit vzájemnou, beztak dobrou spolupráci. USA kupuje v Rumunsku naftu, její dodávky se mají nyní ztrojnásobit. Rumunsko představuje v očích Ameriky přátelský komunistický stát. Málokdo si uvědomuje, že přes nezávisle orientovanou zahraniční politiku panuje v Rumunsku tuhý politický režim, nesvoboda, která se rovná sovětské, jenže má to štěstí, že se o ní ve světě nehovoří. • Odzbrojovací sovětsko-americká konference nepřinesla dosud žádné ovoce. Jak řekl v kongresu senátor Henry Jackson: "Není možno přimět sověty k realistickému jednání v otázkách odzbrojení". Jackson navrhl, aby Amerika přednesla a trvala na požadavku okamžitého třetinového snížení všech nukleárních zbraní. • Malé Holandsko nadále odolává arabskému vydírání. Při bruselském jednání holandského ministra hospodářství Lubberse s ministrem nafty Saudské Arábie a alžírským ministrem energetiky, žádali oba tito arabští představitelé, aby Holandsko oficiálně a veřejně odsoudilo Izrael a vyzvalo ho k opuštění obsazených území. Jménem své vlády ministr Lubbers něco takového odmítl. Arabské naftové embargo tedy pro Holandsko nadále trvá. •

O ČESKOSLOVENSKU

Kmoch do Moskvy

Na turné odcestoval do Sovětského svazu dechový orchestr městské hudby v Kolíně. Orchestr, který kromě lidových skladeb hraje i díla Smetanova a Dvořáková, nese jméno Františka Kmocha. — Na sovětských scénách probíhá Festival české dramaturgie. V Moskvě se např. hraje Čapkova Věc Makropulos, Jiráskova Lucerna a Haškův Dobrý voják Švejk.

Čs. bižuterie v Paříži

V pařížském hotelu Hilton byla vystavena kolekce jablonecké bižuterie pro rok 1974. Firma Bijoux de Bohème tu uspořádala pro novináře a pro módní firmy přehlídku nových výrobků. Za poslední rok vyvezl Jablonex do Francie zboží za 4 miliony franků.

Vánoční trh

Představitelé čs. vnitřního obchodu ohlásili zvláštní přídele pro vánoční trh. Oproti loňskému roku má stoupnout dodávka masných výrobků o 3%, drubeže o 9%, zvěřiny o 23%, mražených smetanových krémů o 14%. Má být dostatek suchých plodů, jižního ovoce a vánočních cukrovinkových kolekcí. U textilního zboží se zvýší nabídka damasků a sypeků, syntetických záclonovin z východního Německa a tzv. crimplenu. Pro děti má být víc tuleněk (zimní boty), pro ženy víc kozaček z plastických materiálů, pro muže hned "osm nových vzorů" polobotek z barexu (umělá kůže). V nábytku se zvyšuje sortiment dětských postýlek a bytových psacích stolů. Na trh přijdou nové druhy chladniček, radiopřijímačů a televizorů, také z maďarského dovozu.

Středisko osobní hygieny

V Praze 7 bylo otevřeno středisko osobní hygieny pro staré občany. V hlavním městě už jich je 11 a do r. 1975 jich bude 20. Střediska mají poskytovat hygienické služby starším osobám s horšími byty, případně je i na přechodnou dobu ubytovat. Kdysi se takovým zařízením říkalo "noclehárny pro chudé".

AMERICKÉ LISTY, československo-americký týdeník. — Vydává a tiskne Universum Sokol Publications, Inc., 283 Oak St., Perth Amboy, N. J. 08861. — Nevyžádané rukopisy se nevracejí. — Veškerá tisková práva vyhrazena. — Roční předplatné švýcarských Fr. 50.00 nebo ekvivalent.

AMERICKÉ LISTY, Czechoslovak-American weekly. Published and printed by Universum Sokol Publications, Inc., 283 Oak Street, Perth Amboy, N. J. 08861. — Rights of republication of all materials herein are reserved. — Yearly subscription S. Fr. 50.00 or equivalent;

Silná vichřice

Ve stejném období jako loni zasáhla střední Evropu kolem poloviny listopadu silná vichřice. Na Milešovce dosáhla rychlosti až 170 kilometrů za hodinu, což je nejvíce, kolik tu dosud kdy naměřili.

Velmi kvalitní pitnou vodou

z projektované nádrže, která bude postavena u Josefova Dolu v Jizerských horách na Jablonecku, bude zásobeno víc nežli čtyřicet obcí. Přehrada zadrží vodu z řeky Kamence a jezero se rozloží na plochu 140 hektarů.

Zemřel A. Hába

Ve věku 80 let zemřel v Praze po dlouhé a těžké nemoci český skladatel Alois Hába. Byl jedním z prvních průkopníků tzv. čtvrtónové hudby a dlouholetým pedagogem na pražské konservatoři.

Praktickou aplikaci barv

v textilním průmyslu se zabývali po dva dni na konferenci v Pardubicích koloristé z českých a slovenských krajů.

Armáda na Kubě

Delegace čs. armády, vedená ministrem Džúrem, pobývala několik dní na Kubě. Setkala se s předními politiky i vojenskými činiteli.

Mezi unikáty

ve střední Evropě se řadí nový železniční most v Železném Brodě. Parapetní nosník z předpjatého betonu má světlost mezi pilíři 42m. Při zatěžkávací zkoušce o váze 300 tun se mostovka prohнула o pouhých sedm milimetrů a zase se vrátila do původního stavu.

Ruční panely

O technickém zaostávání mnoha čs. továren podal další svědectví vedoucí panelárny v Chrudimi, když v rozhlasovém rozhovoru potvrdil, že v jeho závodě se panely vlastně dělají ručně. Počínaje vožením cementové směsi v japonkách až po rovnání a nošení železných armatur — existuje jen nepatrná mechanizace. Ve staré hale se v zimě prakticky nedá pracovat.

Naftová závislost Moskvy

Sovětské noviny jsou plny západoevropské a americké naftové, či širěji energetické krize. Je třeba říci, že, vzhledem k détente, tón článků není jedovatý, podobá se spíš střidnému zpravodajství, ovšem s tím, že nikdy neschází vysvětlení, že momentální situace na západě, tedy ona krize, je důkaz rozpadu kapitalistického hospodářství, a že v socialistických zemích by se nikdy nic podobného nemohlo stát.

Poněkud jiný názor mají západní odborníci. Podle nich nejsou sověti příliš daleko od vlastního naftového nedostatku, který může mít dalekosáhlé politické a hospodářské následky.

Jeden podrobný rozbor říká, že Moskva bude skoro určité v roce 1980 největším spotřebitelem arabské nafty — přestože Sovětský svaz má vlastní obrovská olejová naleziště. — Jiný podrobný rozbor (tentokrát sovětský — ovšem neoficiální) tvrdí, že dokonce už nyní je sovětský ekonomický růst zpomalován následkem toho, že se sovětům nepodařilo dosáhnout plánované naftové produkce. Jak známo, Sovětský svaz vstupuje teprve vlastně nyní do svého "automobilového věku". Zvýšená výroba automobilů, osobních i nákladních neobyčejně zvýší spotřebu nafty. Každopádně je nutno dívat se na sovětskou roli na Středním Východě i z tohoto "naftového" hlediska. I když ne ihned, tedy rozhodně ve více či méně vzdálené budoucnosti dojde k alespoň částečné závislosti Moskvy na Arabech. Zní to skoro neuvěřitelně, protože v Sovětském svazu je nejméně pět bilionů tun ropy ve známých ložiscích, přičemž je nepochybné, že další biliony leží pod povrchem Sibíře a Severního zápoláří dosud neobjeveny.

Ta známá ložiska ropy by mohla učinit SSSR naftově nezávislým do roku 1985 až 1990. Avšak, jako není "nezávislé" Ameriky — není také "nezávislého" Sovětského svazu: složité seskupení a propletení domácích a mezinárodních hospodářských faktorů způsobí, že Moskva bude nucena importovat v nadcházejícím desetiletí milióny tun ropy. Sovětská potřeba a spotřeba ropy roste rychleji, nežli její domácí těžba. Mimoto, z politických a hospodářských

příčin Moskva musí udržovat vysoký standart exportu své ropy. Toto už ostatně zapříčinilo, že Moskva musela naftu dovážet — v roce 1972 importovala nejméně pět miliónů tun, a hladina importu poroste.

V roce 1980 bude mít SSSR, podle jednoho západního odhadu, pro domácí spotřebu k dispozici asi 430 miliónů tun ropy. Spotřeba v tom roce však bude v Rusku nejméně 500 miliónů tun. Aby získala oněch 70 miliónů scházejících tun ropy, bude Moskva bud' to muset omezit export, který, podle odhadu by v tom roce činil 150-200 miliónů tun, anebo naftu importovat.

Ovšem ona diference mezi těžbou a spotřebou může být daleko větší, jestliže skutečně v SSSR poroste automobilismus tak, jak si to sověti plánují, a jak by se, podle dosavadních výsledků zdálo, a jestliže sovětské hospodářství, jako celek, bude zvyšovat svou výrobu . . .

Spotřeba nafty je hlavním faktorem při posuzování ekonomického pokroku jednotlivých zemí. Sovětské hospodářství vstupuje do období pokročilého rozvoje, který se, do jisté míry, dá srovnat s tím, jenž Spojené státy americké zahájily po druhé světové válce. Sovětský svaz nyní konsumuje asi třetinu americké spotřeby nafty. Je dosti nesnadné přesně odhadnout situaci, v jaké se bude

STALIN OPĚT VYLEPŠENÝ

V Moskvě se v knižních prodárnách objevil spis "Dějiny sovětské komunistické strany." Zajímavé čtení, zejména, máte-li chuť srovnávat toto vydání Dějin a předchůdců. Dějiny sovětské komunistické strany nejsou — jak se zdá, nic trvale skutečného, mění se podle toho, jak se mění názory momentálního kremelského vedení.

V nynějším vydání Josef Vissarionovič Stalin vypadá už zase trochu jinak. Řekněme — méně kruté. Také jeho kult není už kritizován a odsuzován tak ostře jako v předcházejících třech vydáních Dějin. Schází tu, například, ona věta, která v prvním vydání šokovala sovětskou veřejnost: "Současně, po Kirovově smrti, došlo k činům, které porušily socialistickou zákonnost . . ." Je

Sovětský svaz nalézat v roce 1980. Hlavně proto, že Moskva sama svoje plány nezveřejňuje a neuveřejňuje ani čísla domácí spotřeby nafty. Přesto však čísla, která jsou Moskvou publikována z jiných oborů, dávají odborníkům na Západě jakýsi klíč i k situaci v naftovém průmyslu a vůbec k situaci kolem nafty. Podle všech ukazatelů se nezdá, že by sověti, aby uspokojili vlastní potřebu, hodlali nějak drasticky omezit export své ropy. Z tohoto exportu dvě třetiny jdou do zemí Východní Evropy. Tak satelitní státy, které z Ruska čerpají převážnou většinu svých energetických zásob, jsou na Moskvě nejzoufalejším způsobem závislé. A přestože Moskva už svoje východoevropské "spojení" upozornila na to, aby se poohlédli po nějakých jiných naftových zásobovatelích, neučinila zatím nic, co by je k podobnému hledání skutečně donutilo. Zůstává nadále jejich nejhlavnějším dodavatelem ropy.

Zbývající třetina sovětského ropného exportu — v roce 1972 to bylo něco pod 40 miliónů tun, — jde do Západní Evropy za tvrdou valutu. Je to pro Moskvu výhodný obchod; podle odhadu, celých třicet procent tvrdých valut, které v roce 1971 SSSR získal exportem svého zboží, pocházelo z prodeje nafty a plynu západoevropským zemím.

to narážka na teror a vraždění, které Stalin vyvolal po atentátu na Kirova. (Kirov byl zavražděn v prosinci 1934 v Leningradě.)

Marně byste také v nejnovějším vydání Dějin hledali onu slavnou pasáž proti Stalinovu kultu osobnosti, kterou přednesl Nikita Chruščov na dvaadvacátém sjezdu komunistické strany SSSR v roce 1961, ostatně posledním, který se konal za Chruščovova předsednictví. Ani Chruščov sám není tak černý v novém vydání, jako v těch předešlých. Mnohem mírněji se tu píše o jeho chybách v řízení zemědělské a hospodářské politiky. Co však je tu nového, je až skoro kultovní vychvalování činů — domácích i zahraničních — Leonida Brežněva.

ZA JÍMÁTE SE O DĚNÍ V ČESKOSLOVENSKU? ZA JÍMÁ VÁS. CO SE DĚJE VE SVĚTĚ?

Čtete anglické, německé, francouzské nebo jiné cizojazyčné časopisy. Zjistíte, že doba, kdy věnovaly hodně místa Československu, pomalu, ale jistě mizí. Je to škoda. Ta malá země v srdci Evropy nejenže byla, ale stále je bolavým místem světa a jeho svědomí. Podrobné informace o událostech v Československu z hlediska rámce mezinárodního dění, informace leckdy unikátní, které v žádném jiném tisku nenajdete, přináší pravidelně náš týdeník. Není-li vám osud hýřící vlastní lhostejný, stanete se čtenářem Amerických Listů.

Zde odstříhnete a zašlete na adresu: AMERICKÉ LISTY,

Postfach 3, 8027 Zürich/Schweiz

Přihlašuji se za odběratele "Amerických Listů" a předplatné zaplatím poštovní složenkou (celoročně, pololetně, čtvrtletně. Nehodící se škrtněte. Roční předplatné S. Fr. 50.00, pololetní S. Fr. 25.00, čtvrtletní S. Fr. 13.00 nebo přepočít v jiné měně. Předplatné je možno uhradit i šekem nebo money order.

Jméno:

Adresa:

PROTIÚTOK

Ferdinand Peroutka

Prohlížíme, co pozoruhodného se za tři roky událo v československé literatuře. V exilu paní Salivarová napsala výtečnou "Honzlovou", která svou prostou silou si podmaňuje čtenáře. Doma pan Vaculík napsal knihu "Morčata", ale jak poměry jsou, mohla být vydána jen za hranicemi a jen v překladu do cizí řeči. Jinak doma se udály tyto pozoruhodnosti: určitým autorům bylo zakázáno vydávat knihy, velký počet časopisů byl likvidován, nové literární a umělecké svazy byly založeny. Od chvíle svého vzniku tyto svazy mluví o tom, co ne už teď, ale jednou pro literaturu a umění vykonají . . .

Myslíme na počty těch, kterým psát, malovat, hrát na divadle je zakázáno, na jejich zkomolený život. Zachovali jsme si výstřižek z novin z roku 1952, kdy malíř Emil Filla, politicky komunistu všemi svými sympatiemi, umělecky kubišta-expressionista, byl postaven před soud svých malířských kolegů.

Předseda schůze: "Sešli jsme se — abychom si pohovořili o poslední tvorbě profesora Filly. Tím, že přes své zdravotní potíže přišel mezi nás dokumentuje, že dobře chápe dobu . . . Bude ve prospěch věci, aby se diskuse vedla se soudružskou otevřeností a srdečností. Bývá zvykem, že autor podá k svému dílu vysvětlení".

Filla: "Jaké vysvětlení? Má se rozhodnout, zda moje obrazy jsou schopné pro výstavu nebo jestli jsou odstrašujícím příkladem."

Jeden z účastníků: "Zaráželo mne, že v nich není patrný lidový heroismus, lidové bohatýrství."

Filla: "Ted' je zde nálada proti mně taková, že si myslíte, že se musí proti mně bojovat. . . . Dělam co mohu. . . Já jsem handicapován proti vám, že nejsem zdrav. . . . Domníval jsem se, že budete ke mně mluvit soudružsky. . . Mám dojem, že podnikáte všechno, aby má díla nebyla vystavena. Chcete mi i to vzít? Vy mne tady kritizujete, a vedle je výstava, která

je přímo odstrašující. A to se smí vystavovat?"

Předseda: "To je lidová tvorivost v SNB. Proto nemůžeme konfrontovat tuto výstavu s tvými díly. Lidově demokratický stát správně podporuje lidovou tvorivost." . . .

Nakonec se shromáždění vrátilo k srdečnosti, srdečně řekl Fillovi, že mu výstavu nepovolují. Emil Filla ne, ale SNB ano. V téže době byly pod patronací vlády pořádány schůzky spisovatelů se zástupci SNB, osobní sblížení mezi sférou literatury a sférou policie bylo zahájeno — poprvé v dějinách. Nyní, v roce 1973 čteme: "V útvarcích Veřejné bezpečnosti v Severočeském kraji se ustavilo 28 kroužků přátel literatury. Podíl na výchově čtenářů má politicko výchovný aparát Veřejné bezpečnosti." S pomocí tohoto aparátu kroužky určily dvacet knih jako povinnou četbu. A plánují konferenci o některých z nich, na příklad o knize "Únor 1948 a SNB".

Uchovali jsme výstřižek z roku 1964. Okresní výbor komunistické strany v Ústí nad Orlicí se tehdy usnesl, že "cítil plnou odpovědnost za řízení kulturní politiky v rámci své územní působnosti." Na základě toho nedovolil zpěvákům Matuskovi a Pilarové v Ústí nad Orlicí vystoupit. Nedovolil hrát u nich divadelní hru, která se v Praze hraje, řekl, že nedovolí ani jinou, o níž zatím jen slyší. A, mimo "rámec své územní působnosti" protestoval proti některým programům pražské televize a projevil konečný názor, že "bez promyšlených kadrových zásahů kulturní situace se nezlepší." Tento okresní výbor byl pionýr budoucnosti. Nyní celá komunistická strana přijala jeho moudrost, že bez kadrování se to nezlepší. Ovšem — co se nezlepší? Bez kadrování nebudou psány lepší, talentovanější knihy?

Roku 1965 pan Hendrych, hlavní ideolog strany, hluboce nespokojen řečmi, které byly proneseny na sjezdu spisovatelů, spotil se tam hněvem, praskl za sebou dveřmi a odjel do Opavy promluvit na jiném fóru. To to fórum se skládalo ze Severomoravského krajského Národního výboru, okresního výboru komunistické strany a okresního národního výboru. Zde pan Hendrych prohlásil a byl za to odměněn potleskem, že strana podnikne protiúder a odbojní spisovatelé budou potrestáni. Protiúder byl pozdržen Pražským jarem, kdy místo spisovatelů byl odstraněn pan Hendrych. Přes to, co se mu osobně přihodilo, pan Hendrych přežil duchovně. Strana už třetí rok provádí pro-

tiúder, a také koalice, již pan Hendrych sestavil pro řešení otázek estetických, se udržela. Koalici tvoří krajské národní výbory, okresní výbory komunistické strany — okresní národní výbory a všelike výbory vůbec. Jako vrchol byl přidán Ústřední výbor komunistické strany, jehož schůzku se spisovatelé na pražském hradě pan Jiří Hájek opěvoval: "Přišel sám pan generální sekretář."

Ačkoli zásluhy pana Hendrycha o komunistickou estetiku by mohly být pokládány za neobyčejné, přece jen po Pražském jaru nebyl oprášen a znovu postaven na své místo. Neznáme příčiny toho. Můžeme sice konstatovat jakýsi rozpor mezi tím, co pan Hendrych tenkrát v Opavě hlásil — a britští estetikové československé komunistické strany po roce 1970, ale nechceme to přeceňovat, myslíme, že pan Hendrych by se ochotně přizpůsobil. Roku 1967 pan Hendrych dal svým shromážděným krajským a okresním výborům za vzor Petra Bezruče. Dlouze o něm promluvil a postavil ho vedle Viktora Huga, Walt Whitmana a Maxima Gorkého — jako básníka, který vytvořil "dílo nepomíjivé hodnoty". Jak se stali Bezruč i oni druží jmenovaní autoři tak vynikajícími? Tak, pravil pan Hendrych, že "intenzivně a vášnivě vyjadřovali sebe." Ušlo mu, že vytváří problém. Jel do Opavy bojovat o zásadu, že literatura, aby nezapomínala na své sociální povinnosti, musí být vládou regulována, zároveň však dal za příklad Bezruče, Huga — Gorkého. Whitmana, kteří byli velkými sociálními básníky i před regulací. Nevinné opavské výbory zatleskaly obojímu: i tomu, že regulace je nezbytná, i tomu, že velcí sociální básníci se rodili bez ní. Že stačilo jim k tomu "intenzivně a vášnivě vyjadřovat sebe."

Pan Hendrych by byl mohl uvést i jiné české básníky, S. K. Neumana, Wolkera, kteří z vlastního citu a vlastní vůle psali sociální poesii dříve, než to bylo nakázáno. Nový svaz spisovatelů se dovolává "plejády spisovatelů, kterou reprezentují taková jména jako Nezval, Olbracht, Majerová, Pujmanová, Hrubín, Řezáč, Biebl". Ale, všichni ti to spisovatelé vyrostli a vyvinuli se před regulací. Dnes někteří píší sociální poesii za mzdu, podle pravidel vyvěšených v novém svazu spisovatelů, ale nikdo by se neodvážil dát je za vzor. To je ten problém: také sociální poesie se lépe dařila, když byla svobodná. Když režim spisovatele obklíčil různými výbory a svazy, jejich předsednictvy a sekretariáty a aparátem ministerstva vnitra — nějak hluboce porušil staro-

bylou alchymii literární tvorby. Zavřel na zámek spisovatelům laboratoř vlastní duše, odkud jim přicházela síla. Je příliš činný na všech stranách, pěstuje v různých institucích, co dříve samo rostlo, také lidové umění. Ale jak to, že lidové umění, jak je známe, a jak nás dojíká, vyrostlo bez vládního pěstování, bez přičinění panských úředníků? Vyrostlo tak, že lid sám vyjadřoval sebe, svou žalosť i radost, a nebyl v tom nikým oběžován.

Pan Hendrych, zdá se, že bezděky, řekl: "Intenzivně a vášnivě vyjadřovali sebe". To je minulost, to leží na smetišti historie. Nikdo by se v novém svazu spisovatelů ani vzdáleně neodvážil nadhodit něco takového. Nyní, vyjadřovat sebe je kardinální provinění, je to subjektivismus. Je povinností spisovatelů a umělců nenechat se zmást tím, co v nich je, sledovat objektivní vzory a inspirovat se jimi. Co jsou objektivní vzory bylo řečeno jasně: usnesení druhého, opravného čtrnáctého sjezdu československé komunistické strany a je vládní spisek "Poučení z krizových let".

Když takto literatura byla vržena do náruče politiky, má to svůj nevyhnutelný následek: silnější, bohatší převládne, řeč literatury vyschne a začne se podobat řeči politiky jako vejce vejci, spisovatelé brzy budou psát tónem stranických úředníků, zejména je-li úředník ministerstva vnitra vyslán, aby dělal sekretáře spisovatelům. Četli jsme prohlášení nového svazu spisovatelů: "Třídně rozdělený svět . . . V jedné frontě proti imperialismu . . . Pevně na pozicích proletářského internacionalismu . . . Proti zpochybnění naší zahraničně politické orientace . . . Duch linie 14. sjezdu . . . Sovětský svaz, vedoucí síla a štít skutečného pokroku . . . Ofensivní nástup k rozvoji naší společnosti . . ." A tak dále. A ještě jedna věta: "Tímto prohlášením předznamenáváme svůj sjezdový

program." Tu je to docela jasné, taková věta mohla vyplynout na povrch jen z nejmělkých hlubin úřednické duše, vyslané z ministerstva vnitra mezi spisovatele. Zde splývají dvě řeči, které by měly být rozdílné. Spisovatelé, básníci, ústřední výbor komunistické strany a všechny její okresní organizace mluví tímž jazykem, a ku podivu se očekává triumf literatury.

Splynutí jazyků, nadvláda politiky a různých výborů — nový svaz spisovatelů, jehož polovina členstva je bez talentu a druhá se bojí, dohromady vytvořily pustotu, nad níž se vznášejí několik nejhorších frází. Nový svaz spisovatelů má prý slavné předchůdce, jejichž jmény "se může honosit". Slyšíme, kteří to jsou. Mácha, Havlíček, Neruda, Tyl, Němcová, Jirásek. Je nám dáno číst, že jejich tradice je "byťosině spo-

NA LEPŠÍ
K VAŠATOVÍ

jena s dějinami KSČ u nás", tedy také s novým svazem spisovatelů. Jak na příklad Mácha — Němcová jsou byťosině spojení s "KSČ u nás", není vysvětleno. Také ne, jak Alois Jirásek, který horlivě psal projevy proti komunismu, Jan Drda ve svých rozvlátných projevech se dovolával Michelangela a Leonarda da Vinci jako svých předchůdců. Také nový filmový svaz má v minulosti výtečné spřízněné duchy. Na příklad "nezapomenutelnou Andulu Sedláčkovou" — idol buržoasie své doby, již komunisté roku 1945 navždy vypudili s jeviště. Také stejně nezapomenutelného Karla Hašlera, autora kdysi nejlidovější písničky "Kampak na nás, bolševici!"

Jak snadno nalézá duchovní příbuzné, když je censura — když nikdo nesmí odpovídat.

Julliard American Opera Center
v Julliard divadle v Lincoln Center
uvádí

"Prodanou nevěstu"

OBLÍBENOU OPERU BEDŘICHA
SMETANY, ZPÍVANOU ANGLICKY.

Orchestr řídí a operu nastudoval Petr Herman Adler.
Kostýmy: Jan Skalický. • Plně obsazený orchestr,
sbor a balet.

V pater 14. prosince, v sobotu 15. prosince a v pondělí 17. prosince vždy v 8 hod. večer. Zvláštní nedělní odpolední představení 16. prosince ve 3 hod. odpoledne. • Vstupenky \$4.00 přízemí a \$3.00 balkon. • Informace (212) 799-5000 (ext. 235) • Šeky vystavte na The Julliard School, Lincoln Center.

TOOLMAKER

One of Poughkeepsie's fastest growing companies is looking for an expert toolmaker. If you are the type person who likes to work in a clean shop with excellent equipment, and are a self-starter and likes to work with little supervision, we offer a good salary, overtime, and a full benefit program. All interested applicants, contact Mr. Schaefer, (914) 471-0600. FARGO MANUFACTURING COMPANY, Inc., 130 Salt Point Road, Poughkeepsie, New York 12603.

Zajímavosti ze světa

Kanadský ministr zahraničí Sharp setkal se s Alexejem Kosyginem v černomořských lázních Picunda. • Švýcarsko také zavedlo zákaz jezdit v neděli automobilem. • Dvěstě tisíc zaměstnanců italských pojišťoven vstoupilo do dvoudenní stávky za zlepšení pracovních podmínek. • V Jugoslávii bude podle prognóz v příštím roce sklizeň 5, 350.000 tun pšenice, což by mělo uspokojit potřeby celé země. • Pětašedesát tisíc Kolumbijců zůstalo po obrovských záplavách bez příštěší. • Vichřice o síle uraganu se přehnala nad Polskem. Zastavila na celý den práci ve všech loděnicích na Baltu, strhala stovky střech z obytných budov, také dráty vysokého napjetí. • Do konce září, (od počátku června) přijelo letos do Jugoslávie 5,6 milionů zahraničních turistů, celkově o jedenadvacet procent více nežli za stejnou dobu loni. Méně přijelo turistů ze Spojených států amerických. • Malý východoněmecký osobní vůz, jemuž se u nás přezdívalo Ulbrichtova pomsta, oslavil pěkné jubileum: Cvikovská automobilka jich vyrobila už jeden milión. • Už devátou devalvací pesa od počátku roku uskutečnila urugayská vláda. • Jugoslávský prezident Tito přijal v Bělehradě generálního tajemníka Francouzské socialistické strany F. Mitteranda. • Ceny potravin ve Velké Británii vzrostly od června 1970 do října 1973 o pětáctýřicet procent. • K deseti a třinácti letům odnětí svobody odsoudili ve Východním Berlíně dva západoněmecké občany, kteří se pokusili dostat z NDR několik tamních občanů.

Krajanské divadlo Jana Snižka

vzpomene druhého výročí úmrtí svého zakladatele a tvůrce představením jeho historické veselohry

"DVOJÍ MAJESTÁT"

v neděli 9. prosince 1973 odpoledne ve 3 hodiny, v Českém Domově v Astorii. V režii B. Helclové-Snižkové hrají stěžejní role: L. Novák a V. Kalouš. Dále: B. Helclová-Snižková, V. Juránková-Becková, V. Křenková, L. Kosařová, A. Lexová, R. Hohák, O. Bartásek, J. F. Matějovič a L. Šmída. Hudební část: J. Šabat. • Výprava: Milena Mládková. •

Chcete

Poznat krásy Československa?

Pozvat své příbuzné do USA?

POSLAT TUZEXOVÉ POUKAZY RÝCHLE

A SPOLEHLIVĚ? BEZSTAROSTNĚ CESTOVAT

PO USA I JINÝCH ČÁSTECH SVĚTA?

OBRAŤTE SE PRO BEZPLATNÉ SLUŽBY

A INFORMACE NA

Gutleber Travel Agency, Inc.

110-01 Jamaica Avenue

Richmond Hill, N. Y. 11418

Tel. 441-8700 (212)

Kennedy a Československo

Karel Jezdinský

Tragická smrt presidenta Kennedyho před deseti lety hluboce vzrušila také československou veřejnost. Nejednalo se přitom ani zdaleka jen o zájem o senzaci, jakou vražda hlavy největší světové mocnosti nepochybně byla. Řekl bych, že v Československu při této příležitosti lidé především projevovali své osobní sympatie k zesnulému presidentovi a jeho prostřednictvím i k Americe.

Ti, kdo byli odkázáni jen na líčení v režimních sdělovacích prostředcích, nemohli přitom o Kennedym mnoho vědět. Po dobu jeho presidentství se o něm nehovořilo nijak příznivě a vlastně ani ne objektivně. Když roku 1960 nastoupil svůj úřad — propaganda spěchala, aby ho vylicila jako poslušný nástroj amerického kapitálu a jako imperialistického politika. Z jeho podnětných projevů byly zveřejňovány jen vytržené a pochopitelně zkreslující citáty, z jeho života a pracovního stylu jen anekdotické příběhy. V Kennedyho době zažil navíc svět dvě velmi vážné krize, jednu v Berlíně, kde byla postavena zeď a druhou v karibské oblasti, když Sověti tajně dovezli na Kubu rakety a kdy se zdálo, že světový konflikt je nevyhnutelný. Komunistická propaganda využila obou těchto krizí k ostré protiamerické kampani, která pochopitelně zahrnovala i nevybíravé útoky na amerického presidenta. Zejména v případě karibské krize si však naše veřejnost tvořila vlastní — pravdě blíže odpovídající názor. I ten, kdo její vývoj sledoval jen z dostupných režimních informací, nemohl nepostřehnout, že se tu jednalo o debakl sovětské politiky, nejdříve zapírání, pak vyhrožování, a nakonec doznání pravdivosti amerických obvinění a ústup. A nebylo možno také přehlédnout, že o mírové řešení se tehdy nejvíce zasloužila principiální politika amerického presidenta. Mezi komunistickými liberály a dogmatiky došlo tehdy k tajnému, ale ostrému sporu, když dogmatici byli zjevně nespokojeni s Chruščovovým postupem a s jeho dohodou s Kennedym. Chruščovova linie byla ovšem tehdy určující a v jejím duchu — snad, aby se i trochu smazalo trauma z diplomatické porážky, mohl být Kennedy líčen aspoň částečně jako realistický politik. Tento trend se objevil už ostatně o něco dříve, za Kennedyho schůzky s Chruščovem ve Vídni, přesto, že nebyla příliš úspěšná. Ale tehdy se ještě považovalo setkání vůdců supervelmocí za senzaci.

V zasvěcených kruzích se u nás ovšem dobře vědělo, co Kennedy říká a dělá a jeho politika byla bedlivě sledo-

vána. Liberálové se snažili především zdůrazňovat, že Kennedy představuje novou koncepci americké zahraniční politiky, spočívající ve snaze udržet rovnováhu sil a v souhlasu se zásadou mírového soužití. Rádi citovali jeho větu, že pro každý světový problém neexistuje americké řešení. Imponovaly jim dále zprávy o mozkovém trustu, kterým se Kennedy obklopuje a v němž viděli prototyp vědeckého řízení společnosti. Argumentovali s Kennedym také pro vnitropolitické účely, když upozorňovali, že v nové éře mezinárodních vztahů není tolik zapotřebí ostrý vnitřní kurs a když tvrdili, že Kennedyho politická ideologie a praxe vyžaduje inteligentnější a pružnější protiargumentaci. Dogmatici, kterým se ostatně celý vývoj vymykal z jejich černobílých škatulek — zůstávali nedůvěřiví ke Kennedymu i k Chruščovovi. Tu jim liberálové připomínali, že Kennedy naráží v Americe na velký odpor pravice. A skutečně, nebylo možno ani u nás přejít Kennedyho společenské a sociální reformy a projekty, ať už se jednalo o hnutí za občanská práva — zlepšení sociální péče či o vítězný boj s podnikateli v uhlém průmyslu. To bylo i z dogmatického hlediska těžko kritizovatelné. Aniž bych chtěl celou záležitost zveličovat, kennedyánství v Americe nesporně aspoň nepřímo souviselo s počátky liberalizačního procesu v komunistickém Československu.

Pokud jde o širší veřejnost, byly její sympatie k tomuto americkému presidentovi hned od počátku a jednoznačně velké, často spíš emotivní, než racionální. Lidé cítili, že tu sterilní komunistická ideologie dostala dynamického odpůrce. Kennedy se přece jen dost objevoval v televizních a filmových záběrech a i u nás přitahoval jeho zjev, způsob projevu, smysl pro humor a pochopitelně také půvab jeho ženy. Kontrast ostře vynikal především ve srovnání s upjatými domácími politiky, ale Kennedy to vyhrával i v soutěži se žoviálním, ale také obhroublým a často demagogickým Chruščovem. Přirozeně, v sympatiích ke Kennedymu se odrážela i antipatie našeho lidu k vlastnímu politickému režimu.

Pro inteligenci Kennedy reprezentoval typ presidenta intelektuála, přičemž se jen málo vědělo o tom, že Kennedy zpočátku v Americe narážel na nedůvěru právě liberálních intelektuálů. Zejména — asi jako všude jinde na světě — ho obdivovali mladí lidé, u nás všelijak odstrkovaní, kterým se líbila skutečnost, že v čele Ameriky stanul tak relativně mla-

dý politik. Při značné neznalosti vnitroamerických poměrů je možné, že Kennedy se těšil u nás — tak jako jinde v Evropě — větší popularitě, než ve své vlasti.

Vzpomínám si alespoň na jednu diskusi našich studentů se skupinou amerických turistů, kteří se o Kennedym vyjadřovali velmi kriticky. Naši mladí ho nadšeně obhajovali a názory oněch turistů nebyli schopni vůbec pochopit.

Zpráva o jeho zavraždění byla u nás přijata s neskrývaným zděšením a hlubokým smutkem. Je třeba popravdě především říci, že způsob informování o této události patří k těm nemnoha lepším kapitolám v historii československých sdělovacích prostředků v Novotného době. Zprávu o Kennedyho smrti vytvářely zahraniční agentury před deseti lety v pátek 22. listopadu kolem půl deváté večer pražského času. Redaktoři v pražském rozhlasu spontánně a bez zbytečných průtahů provedli potřebné změny. Už ve 20. 50 se vysílala smuteční hudba a v 21.00 hodin se vysílala zvláštní zpráva. Byly okamžitě zrušeny všechny zábavné pořady. Vedlo to k malému telefonickému konfliktu s ředitelstvím, které se obávalo, aby se to — jak se v partajním žargonu říkalo — zase nepřehnalo.

Později večer skutečně stanice Československo hrála plánovanou taneční hudbu, což však záhy narazilo na protesty jak rozhlasových pracovníků, tak telefonujících pobouřených posluchačů. V televizi se musilo čekat, až skončí oblíbený pořad Babičina krabička, když se napřed vedl spor, nemá-li být přerušen. Televizní diváci se dozvěděli smutnou zprávu v 21. 20. a zbývající program byl už také tragické události přizpůsoben. Vysloveně smuteční program mělo ihned tehdy velmi liberální československé zahraniční vysílání. V domácím vysílání se množily podrobnosti o okolnostech atentátu a objevilo se také první hodnocení zesnulého presidenta. O půl jedenácté večer hlásil pražský rozhlas, že v Johnu Kennedym ztrácíj USA realistického politika, který dovedl zhodnotit poměr sil ve světě a byl pro mírové soužití. Svou hřívnou nečekaně přispělo i ministerstvo vnitra. Po prvé po dlouhých letech ustalo v Praze zuřivé rušení Svobodné Evropy, která do pozdních nočních hodin vysílala podrobné informace o atentátu. Rušička naskočila znovu vždy jen na krátkou chvíli, když hlasatel oznamoval, že byl zadržen Lee Harvey Oswald, podezřelý z vraždy a informoval, že Oswald byl v SSSR, že má ruskou ženu a sympatie pro Castrovu Kubu. Tato informace se totiž v pražském rozhlasu na

Sparta na pokračování

Ve 41. čísle AL jsem psal o nevidané sérii vítězství pražské Sparty na svém i cizích kluzištích v první hokejové lize. Nyní, kdy je liga po 19. kole přerušena pro mezistátní zápasy, je Sparta stále na první příčce tabulky a přes několik porážek venku je její současné umístění ještě obdivuhodnější, než po oné vítězné sérii z první části soutěže. Sparta totiž pro změnu sehrála neuvěřitelnou sérii jiného druhu: mezi 9. říjnem a 21. listopadem hrála s výjimkou jednoho (!) utkání všechny zápasy na kluzištích svých soupeřů, protože neměla vlastní hrací plochu !!! To by psychicky položilo leckteré silné mužstvo. Sparta ovšem prokázala své výjimečné letošní kvality. Co těch se týká, už jsem je v AL rozebíral; všimněme si tedy dalších týmů. Za Spartou se zatím v tabulce vytvořily dvě skupiny. Ta první v pořadí Jihlava, Pardubice, Košice, Litvínov, Brno, Kladno. V Dukle se jako každou sezónu

projevuje vynikající práce trenérského tandemu Pitner — Neveselý. Každý rok dávají dohromady zpolovice či alespoň ztřetiny nové mužstvo, a každý rok se po přirozeně slabším začátku pouštějí do bojů o titul. Pardubičtí na začátku soutěže doplatili na své zájezdy do Sovětského svazu a Švédska, z nichž se vrátili unavení těsně před zahájením ligy. Jejich výkon má ovšem vzestupnou tendenci. Košičtí jsou do jisté míry překvapením; Svitana, jenž obsadil Holečkem uprázdněné místo, si vede nad očekávání dobře, mladí hokejisté kolem Brunclika a Gregora hrají velmi dravě a jsou nebezpeční každému soupeři. Dobré postavení Litvínova není vůbec náhodné, jak se snad mohlo zdát zpočátku. Trenéři Mach a Kýhos pracovali perspektivně a dali dohromady mladý, citlivý a vždy houževnatý bojující tým, jehož hru tvoří individuality Hlinka, Bubla a brankář Kapoun. Vzhledem

ke generačním problémům si vede překvapivě dobře také brněnská Kometa. Zásahu na tom má podle mého názoru především výborná práce nového trenéra, Gustava Budníka. Kladno letos jistě nebude bojovat o titul, jako se o to poměrně reálně pokoušelo loni. Odchod dlouholetého úspěšného trenéra Proška a trochu také pohyb v sestavě se na nějaký čas musely projevit negativně.

Ve druhé skupině první hokejové ligy jsou Plzeň, Vítkovice, Bratislava, České Budějovice a Chomutov. O příčinách náhlého poklesu výkonnosti bratislavského Slovanu jsem tu už psal a tak jediným zbývajícím překvapením jsou špatné výkony Škody Plzeň. Recept na cestu nahoru je ovšem vpravdě "konsolidační"; celé mužstvo manifestačně vstoupilo do Socialistického svazu mládeže...

PAVEL PECHAČEK

vyšší zákrok vysílat nesměla, hovořilo se jen o zadržení jistého muže. Objevila se však v sobotu ráno, když o Osvaldovi vcelku bez ubrousku referoval tehdejší americký zpravodaj pražského rozhlasu Karel Kyncl.

K trapnému incidentu došlo jen v redakci Rudého práva. Tam se pozdržel tisk a vydání kvůli sporu, zda se má tragická zpráva zveřejnit na první straně, v jaké úpravě a zda má být uveřejněna prezidentova fotografie. Rudé právo se snažilo hlavně zjistit, jak se zachová moskevská Pravda. Když si redakce ověřila, že v ní bude zpráva na první straně, uvolila se učinit totéž. Ale poturčenec byl nakonec zase horší Turka. V Rudém právu zpráva v sobotu vyšla v nevýrazné úpravě a bez fotografie. Moskevská pravda mezitím přesadila celou první stranu a ve smutečním hávu přinesla i velký Kennedyho portrét.

Následující tři dny žilo Československo v oficiálně nevyhlášeném smutku. Smutek se zračil ve tvářích i ve výroch prostých občanů, pochopitelně spolu se zájmem o vše, co se v Americe dělo. Po dlouhé době byly rozprodány všechny noviny. Kladné Kennedyho hodnocení umožňovala ve sděl. prostředcích především oficiální sovětská a z ní znovu především Chruščovova reakce. Soustrastný telegram poslal pak prezidentu Johnsonovi i Antonín Novotný. Právilo se v něm, že Amerika ztratila velkého státníka a osobnost, která se výrazně zapsala do dějin.

Pražské vysílání v angličtině pro Ameriku připravilo dlouhý pietní program, v němž řada osobností převážně kul-

turního života vzdávala zesnulému prezidentovi hold. Byli mezi nimi např. Jan Werich a Adolf Hoffmeister, ale dokonce i ti, kteří předtím nesměli veřejně vystupovat.

Prostí občané vzdali tento hold podpisem do smuteční listiny amerického velvyslanectví v Praze. Bylo jich velmi mnoho a byli to zase převážně mladí lidé. Podepsat se na příklad přišla celá jedna pražská průmyslová škola i s učiteli.

V pondělí — opět po kratších sporech — se pak Československá televize napojila na přímý přenos z Kennedyho pohřbu, přenášeny družicí Telstar. Byl to první přenos tohoto druhu a sledovali ho s pohnutím miliony našich diváků, kteří rádi odpustili i četné technické poruchy. A po dobu pohřbu znovu nebyla rušena ani přímá rozhlasová reportáž rozhlasové stanice Svobodná Evropa.

Veřejnost však tehdy kritizovala zejména nízké diplomatické zastoupení Československa při smutečním obřadu. Vládu zastupoval jen její stálý představitel u OSN dr. Jiří Hájek. Ještě se nemohlo tušit, že za pár let bude ministrem zahraničí ve vládě reformního hnutí.

Ideologičtí šéfové KSČ byli sympatiemi, které se u nás pro Ameriku a jejího prezidenta při této příležitosti projeví, poněkud zděšení. Nechali si udělat dokonce i určitý průzkum ohlasů. Po čase byli pak domácí sdělovací prostředky kritizovány, že to s tou smuteční atmosférou přece jen — opět ten termín — "přeňaly" a že se nemělo zapomenout, že Kennedy byl přece jen představitel "světového imperia-

lismu". Liberální opozice na tuto kritiku reagovala prohlášením — zaplat' pánbůh za takového imperialistu.

O Kennedym se pak ještě mnoho hovořilo a psalo. Nepomohlo, ani když se dogmatici snažili celé tragedie využít k důkazu, že se rozkládá americká společnost. Kennedy se stal i v Československu symbolem moderního demokratického státníka. Vyšla řada časopiseckých a pár knižních studií, které i přes nezbytnou cenzuru přece jen mohly více povědět o Kennedyho programu, ale také objektivněji o celé americké problematice. Ani s odstupem let nepřestal být Kennedy ideálem mladých lidí. Mladežnické časopisy, které pořádaly pravidelné ankety — Kdo je vaším vzorem — dostávaly od chlapců a děvčat většinou odpověď: John F. Kennedy. Takové odpovědi byly zveřejňovány ještě v letech 1966-67 a straničtí ideologové se opět rozčilovali. Žádali dokonce podniknout opatření proti tomuto vlivu, který nazývali nepřipustným kulturním osobností a marně přemýšleli, jak se takový kult může udržovat proti oficiálnímu přání tak dlouho na takovou dálku. V době obrodného procesu v roce 1968 se mohlo o Kennedym svobodně hovořit a psát jako o velkém muži naší doby. A mohla konečně vyjít a byla také rozebrána jeho knížka Profily odvahy, obsahující ono stále platné krédo, že veřejně činný člověk má zůstat věren svému přesvědčení. Ta knížka patří dnes znovu pochopitelně na index.

Ale i po deseti letech se v Československu jistě ještě vzpomíná na Johna Fitzgeralda Kennedyho s úctou.

SLOVENSKÁ NAFTA

V probíhající světové energetické krizi může vyvstat otázka, jak to vypadá s vlastními československými zdroji v tomto oboru, především se známými naftovými zdroji na Slovensku a na Moravě. Čs. údaje nejdou v tomto směru do podrobností, neboť se jedná o data z oboru "státního tajemství." Je známo, že v oblasti slovenských Gbeľ bylo náhodou objeveno ložisko zemního plynu už v r. 1913. Tam se pak našla i nafta, která se počátkem první republiky objevila i u Hodonína. Výroba se tu ve větší míře rozběhla však až za nacistické okupace, kdy Němci usilovali o odhalení dalších naftových zdrojů. Při útěku ale zařízení zničili, takže se pak v r. 1950 začalo s jejich výstavbou znovu. To už přitom byli i sovětsí "odborníci" — aby jim nic neušlo. Průzkum se později soustředil hlavně na Slovensko, kde byla objevena nová naleziště v oblasti Štefanova, Studienky, Závodu a Unína; pokud jde o zemní plyn pak v oblasti Malacek — Lábu — Vysoké a Suchohradu. V naftových vrtech se dnes jde až do hloubky šesti kilometrů. Perspektivní průzkum už se soustřeďuje na další oblasti,

v nichž ovšem není ještě zjištěn objem zásob, a čs. hospodářství nemá dost prostředků ani na důkladný průzkum, ani na nákladná zařízení pro hospodárnou těžbu. Teoreticky se jedná o větší ložiska zemního plynu ve Východoslovenské pánvi (Trhoviště, Sretava, Pstruša) a v Podunajské pánvi. Naftový výzkum se však začíná přesouvat z nížin do hornatých oblastí. Jde především o Nizké Beskydy a pruh od Bílých Karpat až po polské hranice na moravsko-slovenském pomezí. Perspektivně jde i o Záhorskou nížinu. I v okolí Kysúc — hlavně Turzovky — mají být určité zásoby jak ropy, tak plynu. Všechna tato naleziště se však z hlediska podstatného zvyšování spotřeby energie nepokládají za rozhodující. Mohou spíše sloužit jako doplňková rezerva. Ostatně: Sovětský svaz, hlavní dodavatel nafty a plynu do Československa, žádný velký rozvoj domácí základny nepřipustí. Závislost, na níž je naložena i značná část mocenského vlivu, je mu milejší. Hlavně když se Československo musí finančně podílet už na průzkumu a pak i na těžení sovětských ložisek.

VÝBĚR 74 - jde za čtenáři

Ve světě se pořád něco děje.

A nejsou to — zaplat'pánbůh — jenom události politické. Dějou se prostě věci. Objevují se objevy, vynalézají vynálezy. Rodí se šesterčata, lidé dělají hlouposti — a také naopak. Jedni zamořují ovzduší, druzí volají po jeho očištění. Mění se móda, střídají se vlády a nálady, — svět se zkrátka neustále točí...

Ale den má jen čtyřicet hodin

a zvědavý člověk si občas povzdechne nad nedostatkem času ke čtení, k zjišťování, co se kde děje. Však to znáte. Jistě jste si kolikrát pomysleli: kéž by tak někdo pro mne pořídil nějaký šikovný výběr, průřez světových zajímavostí...

Stalo se, přátelé!

Pořídili jsme pro vás — pro celou vaši rodinu, přesně to, po čem jste volali. Ze světového mnohojazyčného tisku vám předkládáme v naší rodné češtině VÝBĚR 74. Co všechno v něm najdete? To, co vás zajímá: technika, medicína, sport, móda, vynálezy, poezie, čtení pro děti, životní prostředí, slavní krajané, automobilismus, povídky, volná chvíle, kuchařské recepty, novinky odevšad, pele-mele, humor, fotografie, ukázky z připravovaných knih českých autorů.

A ještě mnohem víc — prostě pestrý VÝBĚR 74, poučavé, poučné, informativní a zábavné čtení pro celou rodinu.

VÝBĚR 74 vychází jako spisek Zábavné knihovničky Amerických Listů. Přípravila Jiřina Meixnerová. Cena v USA a Kanadě pouze \$4.00 (160 stran) v Evropě Š. fr. 12.00.

Zde odstříhněte, vložte do obálky a zašlete:

VÝBĚR 74, 283 Oak Street, Perth Amboy, New Jersey 08862 — USA (zájemci v USA a Kanadě)

VÝBĚR 74, Postfach 3, 8027 Zürich, Schweiz — (zájemci v Evropě) Objednávám..... výtisků Výběru 74. Přikládám šek na \$..... (Švýc. fr.)

Jméno: Podpis:

Adresa:

Zaslouhou trvalých potíží s papírem a dopravou VÝBĚR dosud neopustil naše nakladatelství. Stane se tak co nejdříve. Prosíme zájemce o trpělivost. Redakce

SPORT

Největší zájem předposledního 14. kola I. fotbalové ligy se soustředil do Prahy, kde téměř 30.000 diváků sledovalo derby Sparta-Bohemians, které skončilo vítězstvím Sparty 3:1. Dramatický průběh mělo utkání v Bratislavě mezi Slovanem a Trnavou. Bratislava sice zvítězi-

la v poměru 2:0, ale ještě 4 minuty před koncem byl stav nerozhodný 0:0. Další výsledky: Sklounion Teplice-Nitra 3:0, Lok. Košice-Ostrava 5:1, Dukla Praha-Slávia Praha 1:0, Žilina-Inter Bratislava 2:0, Škoda Plzeň-Brno 4:3, Prešov-VSS Košice 0:0. V předehrávaném utkání 15. kola porazil pražský Bohemians Duklu 3:2. Tabulku vede Slovan Bratislava a Dukla Praha s 15 body před Ostravou se 17, a Spartou Praha se 16, body.

Výsledky 14. kola II. ligy kopané: Jablonec — Ústí nad Labem 3:0, Hr. Králové — Prievidza 2:0, Trenčín-Třinec 2:0, Kladno-Pov. Bystrica 3:1, Bardejov-Pardubice 2:2, NHKG Ostrava-Vitkovice 0:1,

Bohumín-Banská Bystrica 3:0, Martin-Kys. N. Mesto 1:0. V čele tabulky je Jablonec s 20, body před Bardejovem, Trenčínem a Třincem s 18, body.

V tradiční anketě sportovního týdeníku Stadion vyhlásili I. Viktora, brankáře Dukly Praha a čs. repr. mužstva za nejlepšího fotbalistu ČSSR 1973. Tuto poctu získal Viktor už potřetí. V anketě hlasovali trenéři mužstev první ligy a sportovní novináři.

Po skoro dvoutýdenní přestávce pokračovala I. hokejová liga dvacátým a jedenadvacátým kolem. Vedoucí mužstvo tabulky, Sparta Praha zvýšilo svůj náskok na 4 body, když v důležitém utkání s druhou Jihlavou vyhrálo 4:1. Další výsledky: Kladno-Slovan Bratislava 8:1, Č. Budejovice-Chomutov 5:3, Košice-Pardubice 4:5, Litvínov-Vitkovice 4:4, Plzeň-ZKL Brno 3:3, 21. kolo: Slovan Bratislava-Sparta Praha 2:2, Kladno-Litvínov 3:5, Pardubice-Plzeň 4:2, Jihlava-Košice 3:0, Brno-Budejovice 5:4, Chomutov-Vitkovice 4:3.

1. Sparta	30
2. Jihlava	26
3. Pardubice	26
4. Litvínov	26
5. Brno	25
6. Košice	24
7. Kladno	22
8. Plzeň	17
9. Vitkovice	16
10. Bratislava	13

Čs. hokejové reprezentační mužstvo juniorů (do 23 let) prohrálo v Londýně v druhém utkání s profesionálním celkem London Lions 1:3. První utkání skončilo nerozhodně 4:4.

—pza—

AMERICAN CZECHOSLOVAK SPORT CLUB

zvítězil v nedělním ligovém zápase s SC Poughkeepsie 3:2 (1:1). Ve vyrovnaném zápase podalo naše mužstvo dobrý výkon a zaslužené vyhrálo. Branky dali Kutil, Hano a Mihaľovic z "desítky". Pokutový kop nařízený proti našemu mužstvu brankář Kolbasovský chytil. Naše mužstvo hrálo v sestavě: Kolbasovský — McGovan, Minak, Kelbel, Holka — Mihaľovič, Lech — Campuzano, Hano, Kutil, Gröger. Poslední zápas podzimní sezony hrají naši v neděli ve Stamford, Conn.

Ztratil se ministr

Jeden z nejúspěšnějších a nejmladších komunistických činitelů Maovy Číny záhadně zmizel během srpna — a v Pekinu kolují zprávy, že režim dal zlikvidovat. Jde o ministra zahraničního obchodu Čínské lidové republiky Pai Hsiang-kua. Ve své úřední funkci mladý ministr často jezdil za hranice. V červenci navštívil Austrálii a Nový Zéland a pak se účastnil jednání v Evropě a Africe. Se zvýšeným významem čínského zahraničního obchodu rostla také autorita Paie, a říkalo se dokonce, že po odchodu Čou-en-laje se má stát ministerským předsedou.

Náhle však jeho kariéra skončila — neznámo jak. Když před nedávnem zasedal desátý kongres čínské komunistické strany Paiovo jméno chybělo na seznamu členů nového ústředního výboru, nebylo dokonce ani v seznamu náhradníků. Ještě víc překvapila okolnost, že když měla být podepsána smlouva o dovozech zboží Severnímu Vietnamu, Čínu zastupoval Li Chiang, bývalý ministrův náměstek. Pai, který dohodu projednával, nebyl vůbec přítomen. Li Chiang také přijal delegace z Burundi a Guayany jako ministr zahraničního obchodu, aniž by takováto změna byla úředně v čínském tisku oznámená. Znalci vysvětlují Paiovu pád tím, že se jako příslušník armády stýkal s Lin Piaem, kterého si před časem vybral Mao-Ce-tung za svého nástupce, který však později údajně vedl revoltu proti současné vládě a po nezdařeném pokusu o převrat zahynul v troskách letadla při útěku do Sovětského svazu.

Pai byl komisařem 123. divize 41. armády v roce 1958 a sloužil tedy přímo pod Linem. V roce 1963 se stal zástupcem komisaře 41. armády a později komisařem. Po stranickém žebříčku postupoval na místo politického náčelníka v provinciích a v roce 1968 vedl vojenskou kontrolní komisi v Pekinu. Tehdy přidělil vojenské komisaře na všechny vysoké administrativní úřady. V roce 1971 se stal ministrem zahraničního obchodu a začal hodně jezdit do ciziny. Jednal právě ve Francii, když se jeho bývalý velitel Lin Piao zabil v Mongolsku. Tehdy prý dostal Pai tajnou zprávu

o tom od čínské komunistické strany, která tak chtěla předejít tomu, aby snad ministr zahraničního obchodu Čínské lidové republiky nezůstal jako exulant v zahraničí.

Ač Pai nadále sloužil režimu, přece se nevyhnul čistce. Před ním byli z řad komunistických představitelů vyřazeni početní spolupracovníci Lin Piaa, například Sha Feng, ministr zemědělství a lesnictví, Wang Meng, předseda výboru pro tělesnou výchovu, Yang Chieh, ministr sdělovacích prostředků, Chen Shaokun, ministr kovoprůmyslu a Chang Wen-pi, ministr vodních děl a elektrizace. Pai měl ovšem mnoho možností požádat ve svobodném světě o azyl, ale necítil se ohrožen. Těžko hádat, zda skutečně sledoval plány proti Maovu režimu nebo se pouze stal obětí komunistické podezřívavosti a vnitrostranických machinací. Není vyloučeno, že se po čase znovu objeví na scéně, není ovšem také vyloučeno, že ho vláda dala zlikvidovat.

Jeho nástupce Li Chiang byl v úřadě náměstka ministra po dobu deseti let. Byl vyskolen v Moskvě. Jeden čas pracoval jako komunikační inženýr, později jako ředitel rozhlasu a telekomunikací — potom zastupoval Čínu v Moskvě jako obchodní poradce. Při posledním sjezdu kom. strany Číny byl znovuzvolen členem ústředního výboru.

Vzhledem na současnou zahraniční politiku čínské vlády je úřad ministra zahraničního obchodu velmi významný. Proto je třeba považovat výměnu ministrů za důležitý příznak vnitřního boje o moc mezi pohlaváry ve straně a ve vládě.

Dražší šperky

Ještě v létě stál pár snubních prstýnků kolem tisíce korun. Ted' už jsou dražší. Úpravou daně z obratu zdrazily v ČSSR všechny zlaté a zlacené šperky. Je to reakce na zvýšení zahraničních cen zlata, neboť několikasetkilogramová čs. spotřeba se kryje dovozem. Má prý tím být znemožněno i západním turistům nakupovat lacinější čs. šperky. Nezměněna zůstává v ČSSR cena zubního zlata. Zvyšují se i výkupní ceny zlata od občanů.

VE VANCOUVERU

FIRKUŠNÝ NADCHL KRAJANY

S Vancouverským symfonickým orchestrem vystoupil za řízení dirigenta Kazuyoshi Akiyami slavný klavírní virtuos českého původu Rudolf Firkušný. Uvedl Beethovenovu Fantasií C Minor, opus 80 a Stravinského Capriccio. Měl, jako ostatně všude, kde se objeví, obrovský úspěch. Obecenstvo odměňovalo jeho hru neutuchajícími potlesky. Účast mistra vůbec zvyšuje hodnotu koncertního plánu Vancouverského symfonického orchestru a neje, než si přát, aby Rudolf Firkušný si na nás opět vzpoměl, přijel a zapůsobil.

Vděční posluchači

Za Oldřichem Kloudou z Clevelandu, O.

Většina československých politických uprchlíků, odcházejících z ČSR v roce a po roce 1948 tak činila s nadějí, že se dříve nebo později vrátí. V posledních letech však povážlivě stoupá počet těch, kteří se toho nedočkali . . .

V Clevelandu, O. jejich řady navždy opustil Oldřich Klouda. Narodil se 14. března 1915 v Praze. Vyučil se truhlářem, avšak záhy byl přijat do služeb státní policie. Působil v Praze, Kladně a Liberci. Za okupace byl zatčen Gestapem, z jeho spárů však šťastně vyvázl. Po r. 1948 žil několik let ve Švédsku. Odtud přesídlil do Texasu, potom do v Clevelandu, O. V důsledku srdeční choroby byl donucen k předčasnému odchodu na odpočinek, což těžce nesl.

Dokud byl zdrav ochotně pomáhal po řádném zaměstnání mnoha našim krajanům. Ti všichni oceňovali jeho poctivou řemeslnou práci a dovednost. Do posledního dechu se zajímal o Československo a světové události vůbec.

Všichni, kdo Oldřicha Kloudu znali upřímně litují jeho předčasný odchod a budou na něho vždy rádi vzpomínat. Byl to dobrý člověk, který za celý svůj život nikomu neublížil.

J. Reban

POLITICKÁ KNIŽNICE AL ZAHÁJILA

V uplynulých dnech rozeslalo nakladatelství Universum Sokol Publ. první spisek ze série Politické knihovny Amerických Listů. Spisek vyšel na přímý popud velkého počtu zájemců, zejména z řad mladší posrpnové emigrace, kteří po dobu svého života v Československu neměli možnost získat pravdivé informace o tom, jak to skutečně v únoru 1948, ale i před ním a po něm, bylo. Vyšli jsme tedy onomu zájmu vstříc a vydali jsme **Byl Beneš vinen?** od **Ferdinanda Peroutky**. Rozeslali jsme tento spisek jako pozornost vydavatelství Amerických Listů jejich předplatitelům. Pro ty, kdož nejsou pravidelnými odběrateli AL, činí cena této 24-ti stránkové publikace \$1.00 a lze ji objednat na adrese: Americké Listy, P. O. Box 468, Perth Amboy, N. J. 08862. Zájemci z Evropy mohou spisek objednat na adrese: AL, Postfach 3, 8027 Zürich, Schweiz. Cena je 3.00 S. fr.

— — — Zde odstříhnete — — —
Objednávám spisek Ferdinanda Peroutky **Byl Beneš vinen?** Zašlete jej na jméno a adresu:

Jméno:

Adresa:

Podpis:

Domácí a importované speciality:

Kuchyňské strojky na maso, mák, housku, ořechy, kilogramové váhy, emailové nádoby, struhadla, formičky na plnění a vykrajevání, vařečky a vše, co je třeba v kuchyni. Káva, čaj, mák, povidla, speciální koření, ořívky, mandle, prášky do pečeni, čokoláda, svíčky, světoznámé cukroví a znojenské okurky. Česká kuchářská kniha v ang. jazyce. České a slovenské gramofonové desky. Vánoční cukroví. Mluvíme česky a slovensky.

EKVAR; BY • THE • BARREL

H. ROTH AND SON

TEL. RE 4-1110, LE 5-2322

1577 FIRST AVENUE • cor. 82nd Street • NEW YORK 28, N. Y.

Na požádání zašleme náš katalog zdarma!

JAK HLUBOKÁ JE KRISE?

Co vlastně bude nedostatek pohonných a topných látek znamenat pro americkou ekonomii? Kdybychom si měli vybrat motto všech zpráv a úvah, citovali bychom výrok náměstka ministra obchodu Sidneyho Jonese. "Ne, vím, jak může kdo předpovídat, pokud nezná určitá fakta," pravil pan Jones a za fakta potřebná ke spolehlivým předpovědím označil mimo jiné tato: záměry Arabů, počasí, diplomatické manévrování, nevyzkoušené programy spojení topnými a pohonnými látkami, a další faktory, jimiž se ekonomové dosud nikdy nezabývali.

Začneme tím, že většina předních ekonomů začala předpovídat už před rokem a před půl rokem — tedy dlouho předtím, než Arabové vyhlásily embargo na vývoz své nafty do Ameriky a než bylo třeba započítávat do úvah vládní výzvy k šetření s energií a podobné faktory — že růst amerického hospodářství se v příštím roce zpomalí. Hrubý národní produkt, čili cena všeho vyrobeného zboží a poskytnutých služeb, vzroste za letošek o šest procent oproti loňskému roku; pro příští rok se vzrůst hrubého amerického národního produktu původně předpovídal pouze na tři procenta; počítalo se s mírným stoupením nezaměstnanosti, možná o půl procenta z nynějších čtyř a půl procent;

počítalo se s další nepříliš velkou inflací. Dnes se tyto předpovědi a výpočty revidují, a to převážně — nikoli však výlučně — proto, že Arabové zastavili vývoz nafty a naftových výrobků do Ameriky.

Herbert Stein, předseda sboru hospodářských poradců presidenta Spojených států, na tiskové konferenci ve Washingtonu předpověděl, že hrubý americký národní produkt se příští rok zvýší přibližně jen o jedno procento a nezaměstnanost stoupne možná až na šest procent. Do amerického hospodářského, ale i sociálního a politického života, ne-li do psychologie amerického občana vůbec, je už po generace zabudována koncepce vzrůstu, s kterým se počítá takřka jako s nezadatelným lidským právem. Stagnace, nebo dokonce snad skutečný pokles na některém hospodářském úseku, vytváří v hladině života vlny, jaké by v jiné zemi asi nevytvářel. Dobrou ukázkou je tu situace na jednom z nejdůležitějších úseků, totiž v automobilovém průmyslu, který je jako jeden z prvních už postižen nedostatkem pohonných látek. Bude se jezdit méně a pomaleji, takže se auta méně opotřebují a rozbíjí. Ale hlavní dopad má už okolnost, že Američané přestávají kupovat těžká luxusní auta, která mají velkou spotřebu (velký Ca-

dillac spotřebuje na 100 kilometrů přes 30 litrů benzínu) a kupují auta, která se v Americe označují za malá. Výsledkem je, že některé automobilky už zpomalily nebo dokonce zastavily výrobu velkých modelů a přešaltovávají na malé. Při tom přešaltování ovšem stojí výroba a dělníci — kromě těch, kteří představují stroje — jdou na nucenou dovolenou, které se někdy říká výluka, ale za které dostávají 95 procent své základní mzdy. Největší americká automobilka, General Motors, se už rozhodla omezit výrobu svých velkých modelů osobních aut o 79,000 vozů a poslala na nucenou týdenní dovolenou 105,000 dělníků zaměstnaných v 16 montážních provozech. Když to předseda společnosti General Motors, Edward Cole, oznamoval v Detroitu, i on vydal předpověď pro příští rok, která ilustruje psychologii trvalého vzrůstu, o které jsme mluvili. Cole řekl, že výroba osobních automobilů modelu 1974 (všech amerických vozů, nejen General Motors) bude o deset procent nižší, než byla výroba modelů 1973. Těch se vyrobilo a prodalo 11 milionů 800 tisíc. To je rekordní počet. I když v příštím roce počet nově vyrobených aut poklesne o deset procent, bude to stále ještě více, než se vyrobilo a prodalo v roce 1972.

Krajanský oznamovatel

Od soboty 24. listopadu zahájila provoz

Galerie Krause

v Pfäffikonu-ZH, Linenstrasse 1

VELKOU VÁNOČNÍ VÝSTAVOU

čs. umělců, žijících s námi v exilu
Obrazy, reliéfy, gobeliny, grafiku, reprodukce, sklo, keramiku, též knihy všech exilových nakladatelství má pro Vás připraveny

Galerie Krause

Pfäffikon-ZH Lindenstrasse 1, tel. 01-97 60 45.

Otevřeno vždy středa až pátek 16 — 21 hod., sobota a neděle 10 — 16 hod.

V INDEXU

právě vyšla nová kniha Arnošta LUSTIGA: "ULICE ZTRACENÝCH"

Knihu, stejně jako všechny ostatní publikace Indexu, je možno objednat na adrese

INDEX, 5 Köln 41, Postfach 410511, West-Germany

HOTEL KURHAUS —

Recondition — Center

CH 7299 Seewis (GR) přijme českého lékaře nebo lékařku za výhodných platových a pracovních podmínek. Pro zájemce žijící mimo Švýcarsko obstaráme pracovní povolení.

Písemné nabídky na adresu: Hotel — Kurhaus Seewis
Ch 7299 — Dir. Frant. Vojáček, tel. 081-52 12 51.

Máte zájem o nové knihy vydané v CSSR?

(též Klub čtenářů, Máj a další edice)

Pište si o nabídkové listy na adresu:

INTERCLUB, 6 Frankfurt/M. 61, Birsteiner Str. 27, West-Germany.

Víte, že

REZNICTVÍ A UZENÁŘSTVÍ JOSEF ČURDA,
MARGARTENSTR. 11

... je jen 206 m od nádraží Selnau ... vyrábí na 20 druhů českých a slovenských specialit ... rozesílá maso a uzeniny po celém Švýcarsku (maso za velkou výhodnou cenu) ... při objednávce nad S. Fr. 50.— neúčtuje poštovné.

Nevíte?

Tak přijďte nebo volejte 01/23 52 65

PSACÍ A POČÍTAČÍ STROJE

pro krajany se slevou — jakož i veškeré opravy zařídí
ANTONÍN ZETEK, Illnauerstr. 24, 8307 Effretikon,

tel. 052-32 53 08

SERVIS

vašeho vozu zajistí rychle a spolehlivě W. Pisoft, společník fy:
AUTO WEISS, Altstetterstrasse 228, 8048 Zürich,

tel. 01-62 14 55.

Vyznamenání dissidentům

Náhodnou shodou okolností byli v jeden a týž den, ve středu 5. prosince, poctěni v New Yorku významní reprezentanti sovětské intelektuální oposice. Mezinárodní Liga

pro lidská práva na slavnostním shromáždění udělila čestné uznání za zásluhy o prosazování lidských práv sovětskému vědci Andreji Sacharovovi a spolu s ním i za-

kladateli Ligy pro lidská práva Rogeru Baldwinovi. Atomový vědec Sacharov, uznávaný jako otec sovětské vodíkové bomby, v telefonním rozhovoru s předsedou americké ligy pro lidská práva Johnem Careym projevil přání osobně se středeční slavnosti v New Yorku zúčastnit. Požádal již sovětské úřady o povolení odcestovat do Spojených států, kde byl už před dlouhou dobou pozván universitou v Princetonu k přednáškám. Za rozhovoru s Careym se ukázalo, že Sacharov nedostal dopis, v němž byl informován o poctě zároveň s pozváním a s oznámením, že Liga zaplatí letenky pro Sacharova i jeho rodinu.

Newyorská organizace Ligy okamžitě opítovala pozvání telegraficky. Mezitím americké noviny oznámily z Moskvy, že Sacharov se ohradil dopisem šéfovi sovětské tajné policie Antropovovi proti tomu, že je jeho manželka Jelena vystavena vyšetřování za to, že pomáhala při odeslání jednoho ilegálního dokumentu do ciziny. Jde o vězeňský deník, jehož autor, Edvard Kuzněcov, byl 24. prosince 1970 odsouzen za pokus zmocnit se v Leninogradu sovětského dopravního letadla. Sacharov v dopise

pro lidská práva na slavnostním shromáždění udělila čestné uznání za zásluhy o prosazování lidských práv sovětskému vědci Andreji Sacharovovi a spolu s ním i za-
ských vládních gratulací dostal čs. prezident Ludvík Svoboda ke svým osmadesátým narozeninám. • Československo a Singapur navázaly diplomatické styky a vyměnily si vyslance. • Třetí sjezd Svazu českých fotografů zvolil do svého čela Václava Jirů, K. O. Hrubého a další dva muže neznámých jmen. • Škody za dvěstětisíc korun způsobila vichřice — která se minulý týden po několik hodin proháněla nad Českolipskem. • Sbírký starého umění ve Šternberském paláci v Praze byly na dobu 10-ti měsíců uzavřeny pro nutnou opravu budovy. • Pražský komorní orchestr bez dirigenta odcestoval do SSSR a Mongolska. • Na 900 tun léčivých rostlin, ponejvíce pro export, vykouplila Slovokafarma v Malackách. Největší množství — 400 tun divokých kaštanů se exportuje do Německé spolkové republiky za tvrdé valuty.

Drobničky z Československa

Gustav Husák odjel na pozvání Indiry Gandhiové do Indie na "oficiální přátelskou" návštěvu. • Modřanská Orionka připravila pro letošní vánoční trh 2.100 tun čokoládových kolekcí na stromček. • Na třista odborníků z celého Československa se zúčastnilo v Brně páteho symposia o duševním zdraví mládeže. • Celé tři měsíce potrvá v Národním museu v Praze úspěšná výstava Římské nálezy v Čechách. • Gusta Fučíková byla odměněna u příležitosti svých 70. narozenin východoněmeckým státním vyznamenáním-Hvězdou přátelství mezi národy (ve zlatě). • Známa kolaborantka herečka Jiřina Švorcová a předsedkyně (nového) svazu českých dramatických umělců, byla vyznamenána titulem Zasloužilá umělkyně. • Největším výrobcem tramvají na světě se stal závod ČKD-Tatra v Praze na Smíchově. • Spoustu východoevrop-

tajné policii uvedl, že podle uznávaného právního standardu a podle prohlášení o lidských právech nelze odeslání vězeňského deníku pokládat za zločin.

Druhou slavnostní událostí bylo v New Yorku udělení čestných uznání 15ti sovětským opozičním intelektuálům — jež vyznamenává nestranická americká organizace Freedom House. Posláním této instituce je posila svobodných společností. Čestná uznání, udělovaná po přestávce čtyř let, jsou výslovně míněny jako pocta za statečný nesouhlas s některých sovětských intelektuálů, vystavených tvrdému reakcionářství. Mezi poctěnými je též matematik Jurij Ščichanovič, který byl za svůj odpor proti režimu před několika dny poslán do ústavu pro choromyslné. Za nepřítomné poctované intelektuály přijal čestná uznání profesor Vol-

pin, který sám byl za podobnou činnost v Sovětském svazu odsouzen k nucenému pobytu v ústavu pro choromyslné pětkrát. Profesor Ščichanovič loni proti Volpinovu uvěznění protestoval a byl za to zatčen. Volpin je toho času profesorem na bostonské universitě. Další čestná uznání dostali spisovatel Alexander Solženicyn — Vladimír Bukovský, Vjačeslav Čornovil, Jurij Galanskov a Pjotr Grigorenko. Instituce Freedom House úmyslně zvolila den 5. prosince k této významné oslavě, protože je to v Sovětském svazu den ústavy. Účelem slavnosti bylo také ukázat sovětské i americké vládě, že soukromí občané ve Spojených státech nepřestanou uznávat tradiční americké hodnoty, týkající se lidských svobod, bez ohledu na vhodnost a praktičnost uvolnění napětí mezi Amerikou a Ruskem.

MYŠLENKOVÉ NÁDRŽE PRO MOSKVV

Není tomu tak dávno — co americké instituty zvané "think tanks" neboli myšlenkové nádrže, jako je Rand Corporation nebo Hudson Institute, byly v sovětském a jiném komunistickém tisku napadány jakožto typické nástroje imperialismu, militarismu, studené války a čeho všeho ještě. Avšak letos na podzim sovětská vláda potichu a bez fanfáry sama požádala jeden ten "think tank" o služby a uzavřela s ním pětiletý kontrakt: požádala Stanford Research Institute v Kalifornii, aby pro ni vypracoval studii na téma, jak rozšířit vědeckou a obchodní spolupráci s Amerikou a s jinými západními státy.

Myšlenkové nádrže tedy dě-

lají většinou právě to: podnikají studie o čemkoli pro kohokoli; aneb, když jim zaplatíte, myslí za vás. Mají na to každá svůj tým odborníků z nejrůznějších odvětví — od matematiků po sociology. A ovšem také vždy pár computerů. Ti všichni pracují na problému, snaží se jej posoudit se všech zorných úhlů, a výsledek pak je buď studie, obyčejně zvící tlustospisu, nebo tak řečené scénáři, anebo tak zvaná analýza systému. Scenáři je odbornický odhad, jak se určitá situace bude vyvíjet v budoucnu, a eventuálně, co v případě které alternativy dělat. Jakou cenu mají taková scénaria a analýzy systémů, o tom bylo a je hodně sporů právě nejvíce mezi věd-

ci. Záleží na tom, jaký problém se analyzuje: když je v něm příliš mnoho neznámých, — jako třeba když jde o odhad světově zásobovací situace v roce 2.000, — pak patrně platí oblíbené úsloví kybernetiků: "Dejte do computeru smetl a smetl z něho dostanete."

Futurologické studie vzdor tomu dělají think tanky velmi rády, i když jejich cena je pochybná. Ale mnohé pracují na naprosto konkrétních výzkumných úsecích jako studie srdečních nemocí, nové zbraně a podobně. Tyto výzkumy podnikají nejčastěji pro americkou vládu a některé, jako Rand a Hudson jsou vládou do značné míry financovány. Pro tajné úseky výzkumu také příslu-

ný personál musí mít zvláštní prověření a pověření, tak řečenou security clearance. Stanford Research Institute naopak je jeden z těch mnoha soukromě financovaných myšlenkových nádrží. Všechny dohromady je jich teď ve Spojených státech už 17.000, a nejstarší, Randova korporace, má právě letos pětadvacáté výročí. Randova korporace, mimochodem, vypracovala pro americkou vládu také podrobnou studii vietnamské války, jež se pak dostala ven pomocí bývalého zaměstnance Daniela Ellsberga, co by známé Pentagonské papíry, — a tak se tomuto institutu dostalo v poslední době hodně publicity, o kterou patrně nestojí. Vlády a jiní zákazníci "think

tanků" naopak někdy zas nestojí o to, co jim tamní odborníci řeknou, protože think tanky vidí svou cenu právě v tom, říkat i nepříjemné, padni komu padni. V rámci toho "nepříjemného" pravděpodobně studie Stanford Research Institute bude muset upozornit svého nového klienta, že na př. to rozšíření vědecké spolupráce bude do jisté míry záviset na situaci odbojných intelektuálů v SSSR, neboť, nynější nakládání s nimi vyvolává v amerických vědeckých kruzích spíš trend proti spolupráci. Angažovat americký think tank neznamená nutně dozvědět se vždy jen to, co chcete.

Pilný Husák

Generální tajemník ÚV KSČ Husák navštěvuje v poslední době všechna možná veřejná shromáždění, kde může dokázat svůj zájem o nejrůznější obory činnosti. Tak se zúčastnil 4. sjezdu Čs. svazu tělesné výchovy (jejímž předsedou byl znovuzvolen Antonín Himl) a krátce nato také slavnostního shromáždění v pražském Karolinu. Vzpomínalo se tu 625. výročí založení University Karlovy. Na shromáždění naopak chyběla řada předních vědců — kteří jsou v nemilosti režimu.

Nežádoucí fluktuaci

a jejími sociologickými i psychologickými následky se zabýval celostátní seminář v Trenčíně. Východiskem ke zvýšení stabilizace pracovních sil má být důslednější uplatnění existujících právních předpisů, zkvalitnění sociální péče o pracující a zlepšení pracovních podmínek v závodech.

Komplikovaná situace v Tatrách

Po vichřici zůstalo ve Vysokých Tatrách mnoho zavazadel silnic a nasazená technika se jenom obtížně probíjí sněhem. Za pouhých dva dny tam cestáři, například, spotřebovali 1.500 tun posypového materiálu, který by některým okresům stačil na celou zimu. Neradostná je situace na Lomnickém štítě, kde mají stanici meteorologové a další výzkumné ústavy. Od poloviny září (!) nejedí pro poruchu lanovka a lidé na štítě pracují v nejtěžších podmínkách, schází jim palivo, pitná voda i potraviny. Nejnutnější zásoby jim na zádech vynášejí tatranské horolezce.

Největší silo v republice

budují v Severočeských tukových závodech v Ústí nad Labem stavbaři polské organizace Chemadex z Varšavy. Bude mít kapacitu 40.000 tun a poslouží k uskladnění olejnatých semen, — sóji, slunečnice a řepky.

Večery pod lampou s českou knihou

Čtenářský hlad po dobré české knize trvá, Doma i v cizině. Kdežto doma současná literatura stagnuje, a starší kvalitní věci se vydávat nesmějí, my v emigraci máme v tom ohledu větší štěstí. Také Universum Sokol Publications patří k vydavatelstvím, které jsou sto zájmu čtenářů o dobrou českou knihu vyhovět. Zde je seznam a stručný popis knih, vydaných doposud našim nakladatelstvím:

DEMOKRATICKÝ MANIFEST —

Ferdinand Peroutka. Vyznání viry v demokracii, svobodu a právo na národní sebeurčení. Mužný boj s ideologií komunismu, jehož slabiny jsou zde odhalovány nejpovolanějším mistrem pera. Kniha skutečně hodná tradice českého humanismu.

POČÍTADLO —

Petr Den. Sbírka esejí, zkoumajících vztahy mezi náboženstvím, politikou a matematikou, jež se zároveň snaží dát novou náplň pojmu "demokracie", aby revoluce davů a nových národů, měnící podobu našeho století, nebyla revolucí nihilismu, prostě moci a smrti, nýbrž revolucí míru a života.

VE VLÁDĚ DRUHÉ REPUBLIKY —

dr. L. K. Feierabend. Paměti muže, který spoluřídil osudy národa a státu v tragické pomnichovské době. (Rozebráno).

VE VLÁDĚ PROTEKTORÁTU —

dr. L. K. Feierabend. Pokračování pamětí člena české protektorátní vlády z doby po 15. březnu 1939, obsahující množství zajímavých a významných detailů o tehdejších událostech.

Z VLÁDY DOMA — DO VLÁDY V EXILU —

dr. L. K. Feierabend. Autor zde líčí svůj dobrodružný útek z Protektorátu přes Maďarsko, Jugoslávii a Francii do Londýna a popisuje zajímavým způsobem poměry v tehdejší exilové vládě presidenta Beneše.

ANTONÍN ŠVEHLA —

textová a fotografická monografie, vydaná ke stoletému výročí narozenin tohoto politika, který spoluzakládal, budoval a řídil mladý československý stát. Neopstradatelná publikace zejména pro mladé emigranty, kteří o Antonínu Švehlovi doma buď neslyšeli vůbec, anebo jenom nepravdy.

KAŽDÁ Z TĚCHTO KNIH PŘEDSTAVUJE TVORBU NAŠICH PŘEDNÍCH SPISOVATELŮ A BÁSNÍKŮ, ŽIJÍCÍCH MIMO SVOU VLAST. ZAKOUPENÍ NĚKTERÉ Z NICH OBOHATÍ JISTĚ VAŠI KNIHOVNU

ÚHLEM NA OBLOHU —

Miroslav Rašín. Sbírka cestopisných črt, zejména z Jižní Ameriky, politických i intimních úvah již zemřelého autora, je moderním protestem proti odlidštění a zmechanizování světa.

BEZNADĚJE A NADĚJE —

Karel Valehrach. Krajan, písmák líčí svůj těžký, avšak zkušenostmi bohatý život, v němž křížem — krádem procestoval všech pět světadílů, s očima otevřenými a se srdcem, které rozumí lidské bídě.

OD A DO Z —

veselé abecední fantazírování—slovy a kresbami — populárního komika Járy Kouta.

VERŠE ZE ZÁSUVKY A VERŠE ZAPOMENUTÉ —

Josef Martínek. Česko-americký novinář a básník tu ve čtyřech částech podává silné básnické obrazy několika svých životních údobí.

HOLOUBEK, KTERÝ SE NA VŠECHNO PTAL —

Josef Martínek. Půvabná dětská knížka veršů s lahodnou češtinou a podivuhodnou fantazií.

SONGS OF THE DESERT —

Josef Martínek. Sbírka anglických básní, které byly otištěny ve více než 40-ti amerických a kanadských časopisech. Autora zde inspirovala zejména velká americká poušť na jihozápadě USA.

LEDY SE HNULY —

V. N. Duben. Kniha nutná pro každého, kdo chce vědět, kdy a jak začaly drobné sopečné výbuchy, které pak, po několika letech, vedly k Pražskému jaru.

THIS AND THAT —

E. J. Popera. Kdo zná české verše tohoto básníka, jistě sáhne se zvědavostí po jeho první sbírce básní anglických.

OBJEDNÁVÁM:

Demokratický manifest —	
Ferdinand Peroutka	\$4.00
Počítadlo — Petr Den	2.50
Ve vládě protektorátu —	
dr. L. K. Feierabend	3.00
Z vlády doma — do vlády v exilu —	
dr. L. K. Feierabend	3.00
Ledy se hnuly — V. N. Duben	3.00
Antonín Švehla	3.00

Úhlem na oblohu — Miroslav Rašín	2.50
Beznaděje a naděje — Karel Valehrach	2.50
Od A do Z — Jára Kohout	1.50
Verše ze zásuvky a verše zapomenuté —	
Josef Martínek	2.00
Holoubek, který se na všechno ptal —	
Josef Martínek	1.00
Songs of the Desert — Josef Martínek	3.00
This and that — E. J. Popera	2.00
Půlnoční pacient — Egon Hostovský	3.00